

HET BOEKENOVERLEG PRESENTEERT RELANCEPLAN VOOR EEN ECONOMISCH GEZONDE BOEKENSECTOR

Het [BoekenOverleg](#), dat de gezamenlijke belangen van de boeken- en letterensector behartigt, presenteert in deze tekst een verzameling van relancevoorstellen die verder kijken dan het tijdelijk stutten en stabiliseren van een gehavend boekenvak. De gevolgen van de coronacrisis waren onmiddellijk voelbaar voor uitgeverijen en auteurs, boekhandelaars en literaire organisaties, bibliotheken en erfgoedinstellingen, leesbevorderingsorganisaties en leesclubs. Vóór de pandemie werd de brede cultuursector – inclusief de letteren – gekwalificeerd als een gezonde economische sector in een onderzoek van Graydon. Dat wil het BoekenOverleg in de toekomst zo houden.

Het Boekenoverleg doet daarom enkele voorstellen aan de Vlaamse en federale overheid om een antwoord te bieden op de financiële noden van het boekenvak op korte termijn én om een hoopvolle toekomst te geven aan een gezonde en dynamische boekensector. Op die manier kan de boekensector zijn rol blijven spelen in andere maatschappelijke uitdagingen zoals het tegengaan van de algemene ontleding, het beter beschermen van de socio-economische positie van de auteur en het betrekken van een superdiverse samenleving in een inclusief letterenveld.

IMPACTCIJFERS

Boek.be bevroeg Vlaamse uitgevers en boekhandelaars over de impact van Covid-19 in de boekensector:

- 40% van de respondenten rapporteert een omzetsdaling van meer dan 51%. Als voornaamste oorzaak geeft 70% aan dat de verkoop stilviel of helemaal wegviel.
- 20% van respondenten geeft aan dat er een reëel risico is dat hun onderneming failliet gaat.
- Van januari tot april 2020 daalde de omzet van de hele Vlaamse boekenmarkt met 4,5%.
- De fysieke retailkanalen tekenen een omzetsdaling op van 30% op jaarbasis.

De Vlaamse boekensector zal in 2020 al minstens een omzetverlies kennen van 97 tot gemiddeld 150 miljoen euro. Er zijn financiële impulsen nodig om de economische activiteiten opnieuw op het niveau van voor de coronacrisis te krijgen. Het BoekenOverleg betreft in haar voorstellen iedere actor in de waardenketen van het boek: van auteur en lezer tot uitgeverij en literaire organisatie.

VOORSTELLEN VLAAMS BELEIDSNIVEAU

1 LEESCAMPAGNE

Het BoekenOverleg gelooft in de veerkracht van het boekenvak. Zeker in tijden van crisis hebben mensen behoefte aan verhalen. Daarom pleit het BoekenOverleg voor een leescampagne die vertrekt vanuit de kracht van het verhaal.

Door de coronacrisis zagen auteurs en organisaties tal van optredens en soms hele seizoenen afgelast worden. Door de verplichte sluiting van de winkels is ook de boekenverkoop via de fysieke boekhandel fors gedaald. Die daling wordt lang niet goedge maakt door de stijging in de online verkoop. Nu de maatregelen langzaam worden versoepeld, is het tijd om de mensen weer uit te nodigen in de boekhandel en de boekenverkoop een stevige impuls te geven.

In de breed opgezette mediacampagne **Geef een boek aan een held** stelt het BoekenOverleg de helden centraal die we tijdens de lockdown meer dan ooit zijn gaan appreciëren. In het najaar – traditioneel de start van het nieuwe culturele seizoen – willen we de mensen overtuigen om opnieuw naar de boekhandel te komen. Daarbij kunnen ze hun helden, op wie ze tijdens de crisis hebben kunnen steunen, bedanken door hun een boek te schenken.

De campagne zal nog meer impact hebben als de Vlaamse overheid **een extra incentive aan de aankoop kan verbinden**. We stellen voor dat de overheid voor elke aankoop van € 10 of meer, een **heldencheque** ter waarde van € 10 aanbiedt, waarmee de klant met korting een boek kan kopen voor een held in zijn omgeving.

Financiële impact: Boekenvouchers en leescampagne: minimum € 250.000 (€ 150.000 voor de vouchers en € 100.000 voor de leescampagne)

2 LITERAIRE PRIJS

Het BoekenOverleg pleit ervoor een nieuwe literaire prijs in het leven te roepen, die dit jaar al, bijvoorbeeld als bekroning van de leescampagne in november, uitgereikt kan worden. Jaarlijkse literaire prijzen zorgen immers zowel voor publiciteit en kwaliteitsbevordering als voor de erkenning van een auteurschap. Ze onderstrepen bovendien het maatschappelijk belang van de literatuur.

Sinds 2018 heeft Vlaanderen geen algemene literaire prijzen met (inter)nationale uitstraling meer. De belangrijkste prijzen in het Nederlandse taalgebied worden allemaal in Nederland uitgereikt. De prijs van de Vlaamse Gemeenschap voor literatuur (Ultima) is zinvol en wordt gewaardeerd, maar kan het gemis aan minstens één grote Vlaamse literaire prijs voor de genres fictie, non-fictie, strips en kinder- en jeugdliteratuur niet opvullen.

Financiële impact: € 75.000 per jaar

3 LITERATUUR VLAANDEREN

Literatuur Vlaanderen ondersteunt de letterensector in Vlaanderen - van auteur tot lezer. Ze diende recent haar aanzet tot meerjarenplan voor 2021-2025 in bij de Vlaamse minister van Cultuur. Het BoekenOverleg onderschrijft het ingediende beleidsplan en hoopt dat de Vlaamse Regering voldoende bijkomende middelen vrij zal maken om de beleidsprioriteiten te realiseren:

- een internationale promotie van literatuur waarbij Literatuur Vlaanderen als volwaardige partner naast het Nederlands Letterenfonds kan staan;
- een actieplan leesbevordering gedragen door Cultuur én Onderwijs, Welzijn en Innovatie
- de ontwikkeling van beloftevol talent én voor de ondersteuning van auteurs die al wat verder staan in hun carrière;
- investeren in literatuur binnen én buiten het boek;
- een inclusieve reflex die gaandeweg vanzelfsprekend kan worden;
- de ontwikkeling, professionalisering en zorg voor het letterenlandschap via een consequente en gerichte kennisopbouw door dataverzameling en onderzoek;
- een financieel gezond literair middenveld dat de benoemde uitdagingen mee kan aanpakken.

Het meerjarenplan tekent een ambitieuze toekomst voor het letterenveld in Vlaanderen. Een toekomst die de weg vrijmaakt voor een grotere impact van boeken en verhalen op het sociaal en cultureel kapitaal van onze samenleving. Investeren in literatuur is in essentie investeren in een beter wederzijds begrip, de kiem van waaruit alle goede dingen voortspruiten. Die return on investment is daarom niet in een cijfer te vatten.

Literatuur Vlaanderen pleit voor beter, diverser en breder. Niet vanuit een calimeroreflex met de stelling dat de letterensector stiefmoederlijk bedeed wordt binnen de totale kunstensector (1,32% van de totale cultuurmiddelen in 2019). Wel vanuit de overtuiging dat het honoreren van dit plan een wezenlijk verschil zal maken. Via een sterke internationale uitstraling, een slagkrachtig leesbevorderingsbeleid, een stimulatie van innovatie en talent en een inclusieve blik op boeken en verhalen, maken we Vlaanderen als gemeenschap sterker.

4 REALISATIE LEESBEVORDERINGSPLAN 2.0

Het BoekenOverleg pleit voor een realisatie van het Leesbevorderingsplan 2.0 dat het indiende bij de Vlaamse Regering en de minister van Cultuur.

Leesbevordering bloeit bij gratie van toeleiding en bemiddeling, en de bereikbaarheid van boeken is daarbij cruciaal. Zodra bibliotheken, boekhandels, scholen, kinderopvang de deuren sluiten en organisaties op het terrein hun werking moeten stilleggen, stopt leesbevordering. Ook op het vlak van (na)vorming en opleiding zagen zelfstandige leesbevorderaars en organisaties hun agenda tijdens de coronacrisis leeglopen. Alle activiteiten van de Jeugdboekenmaand (maart 2020) en de Kinder- en Jeugdjury Vlaanderen (tot juni 2020), waarbij tal van freelancers en cultuureducatieve actoren zijn betrokken, werden geannuleerd. Ook het annuleren van publieksgerichte campagnes zoals de jaarlijkse Boekstart-dag betekent inkomensverlies voor veel betrokkenen.

Het is ook daarom hoognodig om ook op het terrein van de leesbevordering een tandje bij te steken.

VOORSTELLEN FEDERAAL BELEIDSNIVEAU

1 TAX SHELTER

Het afgelopen decennium zorgde de tax shelter voor een opvallende dynamiek in de audiovisuele sector. Onlangs heeft de Vlaamse minister van Cultuur dit instrument uitgebreid naar de sector van de podiumkunsten en de ontwikkeling van games. Hoewel de laatste twee ontwikkelingen nog erg recent zijn, zijn de eerste indicaties zeer hoopgevend om via de tax shelter ook in deze domeinen voor bijkomende financiering en middelen uit de markt te zorgen.

Het BoekenOverleg is vragende partij om de tax shelter voor culturele doeleinden ook in te voeren in het letterenveld en boekenvak, om zo meer middelen voor zijn doelstellingen te kunnen mobiliseren. Daarnaast zal Literatuur Vlaanderen opnieuw inzetten op de ondersteuning van Vlaamse uitgeverijen, door bijvoorbeeld productiesubsidies te voorzien voor kwaliteitsuitgaven met een beperkt verkooppotentieel en/of publicaties die marktcorrigerende hulp kunnen gebruiken.

2 AUTEURSRECHTEN

Het is belangrijk dat de vaak wankelende financiële positie van auteurs niet verder verzwakt wordt. Het BoekenOverleg vraagt dan ook nadrukkelijk om het behoud van het fiscale statuut van auteursrechten, waarbij inkomsten uit royalty's voor literaire werken voor de inkomstenschijf van € 0 tot € 61.201 worden belast via een bevrijdende roerende voorheffing van 15%, na forfaitaire kostenaf trek van 50% op royalty-inkomsten van € 0 tot € 16.320 en van 25% van € 16.321 tot € 32.640. Zowel de regeling roerende voorheffing aan 15% als de forfaitaire kostenaf trek moet de wisselende en beperkte inkomsten uit auteursrechten beschermen. Het behoud ervan is dan ook cruciaal.

Tegelijkertijd pleit het BoekenOverleg er even nadrukkelijk voor om het breed verspreide misbruik van deze regeling uit te zuiveren. Op die manier komt deze regeling ten goede aan diegenen voor wie ze bedoeld is, namelijk de auteurs van wie het inkomen grotendeels afhangt van inkomsten uit auteursrechten.

3 FISCALE GIFTEN

De huidige procedure van registratie om in aanmerking te komen voor fiscaal aftrekbare giften neemt te veel tijd en werk in beslag en staat literaire organisaties niet toe vlot te handelen. Het BoekenOverleg pleit daarom voor een vereenvoudiging van de procedure.

Bovendien vraagt het BoekenOverleg om in coronatijden het geld voor reeds betaalde tickets/cursussen die de afnemers aan de organisaties willen schenken, op te mogen vatten als fiscaal aftrekbare gift van die afnemers.

BOEKENOVERLEG?

Het BoekenOverleg is dé gesprekspartner van de politieke wereld voor thema's die met boeken en literatuur te maken hebben. Dit platform behartigt de gezamenlijke belangen van de boeken- en letterensector, met respect voor de diversiteit en de autonomie van alle spelers die in het BoekenOverleg vertegenwoordigd zijn.

LEDEN?

- Auteursbelangen: [Vlaamse Auteursvereniging](#) (VAV)
- Bibliotheeksector: [Cultuurconnect](#), [Luisterpunt](#), [Vlaamse Vereniging voor Bibliotheek, Archief & Documentatie](#) (VVBAD)
- Commerciële boekensector: [Boek.be](#), [Groep Algemene Uitgevers](#) (GAU), [Vereniging van Vlaamse Boekverkopers](#) (VVB)
- Leesbevordering: [Iedereen Leest](#)
- Literair erfgoed: [KANTL](#), [Letterenhuis](#), [Vlaamse Erfgoedbibliotheek](#)
- Literair middenveld: [OLO](#), [Behoud de Begeerte](#), [Creatief Schrijven](#), [deBuren](#), [Passa Porta](#), [PEN Vlaanderen](#), [Poëziecentrum](#)
- [Literatuur Vlaanderen](#) (secretariaat)
- Onderwijs: [CANON Cultuurcel](#)

